

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО
31 березня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма: «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціалізація:

(шифр і назва)

вид дисципліни: за вибором

(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Дмитро ЧЕНЧИК

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Свєнєія СОЛОВИХ

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

В. о. завідувача кафедри

Дмитро МИКОЛЕНКО
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»

Свєнєія СОЛОВИХ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(ім'я та прізвище)

Лариса ГРИГОРОВА – БЕРЕНДА
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Євроатлантична інтеграція» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Євроатлантична інтеграція» є:
- формування у здобувачів системного комплексу теоретичних знань про історичні, нормативно-регулятивні, інституційні, економічні та політичні засади формування і сучасного етапу розвитку ЄС в системі міжнародних відносин.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Євроатлантична інтеграція» є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК14 Здатність працювати в команді.

ЗК16. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК17. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості.

- формування наступних фахових компетентностей:

СК2.Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
5-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані програмні результати навчання.

Знання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

Уміння/навички:

РН09. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси;

РН10. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

Комунікація:

РН23. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

Відповідальність та автономія:

РН25. Демонструвати навички лідерства, самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні та історичні аспекти інтеграційних процесів та теорії інтеграції

Зв'язок інтеграційних та глобалізаційних процесів. Умови та чинники інтеграційних процесів та етапи їх розвитку. Сучасні моделі європейської інтеграції. Поняття інтеграції, співвідношення понять глобалізація та інтеграція. Рівні інтеграції за Б. Балашшем. Негативна та позитивна інтеграція Я. Тінбергена. Зародження та еволюція європейської ідеї. Європейські проекти модерної доби. Трансформація європейської ідеї та пан'європейський рух 1920-1930-х рр. Ідейна боротьба за майбутнє Європи у роки Другої світової війни. Наслідки Другої світової війни та початок інтеграційних процесів у 1950 році. Головні етапи європейської інтеграції у 1950 – 1992 рр.: від Європейських співтовариств до Європейського Союзу.

Тема 2. Еволюція ЄС у 1993 - 2009 рр. від «Маастрихтського до Лісабонського договору: історико-політичні аспекти.

Маастрихтський договір як один із найважливіших правових актів в історії ХХ ст.. “Три стовпи” Європейського Союзу. Амстердамський договір як коригований і розширений варіант Маастрихтського договору. Ніццький договір 26 лютого 2001 р. Проект Конституції ЄС: ключові новації та провал її ратифікації. Лісабонська угода 2007 року та її положення.

Тема 3. Інституційна система ЄС після 2009 р.

Основні елементи правової системи ЄС. Вторинне та третинне право ЄС. Комітологія. Принципи права ЄС. Межі повноважень ЄС. Виключні повноваження ЄС (ст. 3 ДФЄС). Спільні повноваження ЄС. Коррдинація ЄС. Моделі управління інтеграції. Наднаціональний метод. Комунарний метод. Координація між державами-членами ЄС. Міжурядовий метод. Диференціація (метод посиленої співпраці). Моделі інтеграції. Європа різних швидкостей:

Основні інституції ЄС: Рада ЄС, Європейська Рада, Європейський парламент, Суд Європейського Союзу. Суд справедливості Європейського Союзу. Генеральний суд у судовій системі ЄС. Розподіл повноважень між Судом ЄС та національними судовими системами. Повноваження Суду Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики.

Допоміжні інституції ЄС: Європейський економічний та соціальний комітет. Європейська служба зовнішніх справ. Повноваження органів управління Європейського Союзу в забезпеченні зовнішньої політики. Європейський банк реконструкції та розвитку. Європейський інвестиційний банк. Європейська палата аудиторів. Європол.

Тема 4. Окремі політики Європейського Союзу

Загальний огляд спільних політик та зовнішньої діяльності в ЄС. Спільна зовнішня та безпекова політика ЄС. Еволюція та інституційно- правовий вимір Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС. Передумови, генезис і правове забезпечення Спільної політики безпеки та оборони (СПБО).

Тема 5. Процес розширення ЄС.

«Четверте розширення ЄС» у 1995 році: приєднання до ЄС Австрії, Фінляндії та Швеції. Країни Центрально-Східної Європи після оксамитових революцій. Копенгагенські критерії 1993 року. Еволюція стратегії ЄС щодо розширення на Схід у 1993 – 2007 рр. Вступ Хорватії в 2013 році. Вибудовування відносин ЄС з іншими країнами регіону ЦСЄ: країни- кандидати на Західних Балканах, пострадянському просторі та турецьке питання.

Тема 6. Євроатлантична інтеграція України. Еволюція НАТО після 1991 р. Сучасний стан взаємовідносин України та Північноатлантичного альянсу. Правові засади співробітництва Європейського Союзу та України. Інституційний механізм співробітництва України та ЄС. Угода про асоціацію та її механізми. Участь України в Європейській політиці сусідства та програмі ЄС «Східне партнерство».

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Теоретичні та історичні аспекти інтеграційних процесів та теорії інтеграції	22	4	8			10						
Тема 2. Еволюція ЄС у 1993 - 2009 рр. від «Маастрихтського до Лісабонського договору: історико-політичні аспекти.	20	6	4			10						
Тема 3. Інституційна система ЄС після 2009 р.	22	8	4			10						
Тема 4. Окремі політики Європейського Союзу	22	6	6			10						
Тема 5. Процес розширення ЄС.	20	4	6			10						
Тема 6. Євроатлантична інтеграція України.	14	4	4			6						
Усього годин	120	32	32			56						

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Теоретичні та історичні аспекти інтеграційних процесів та теорії інтеграції	8
2.	Тема 2. Еволюція ЄС у 1993 - 2009 рр. від «Маастрихтського до Лісабонського договору: історико-політичні засади»	4
3.	Тема 3. Інституційна система ЄС після 2009 р.	4
4.	Тема 4. Окремі політики Європейського Союзу.	6
5.	Тема 5. Процес розширення ЄС.	6
6.	Тема 6. Євроатлантична інтеграція України.	4
	Разом	32

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кі л ь к і с т ь г о д и н
1.	<p>Тема 1. Теоретичні та історичні аспекти інтеграційних процесів та теорії інтеграції Завдання: підгтуватися до дискусії та знати суть питань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття інтеграції, співвідношення понять глобалізація та інтеграція. 2. Рівні інтеграції за Б. Балашшем. 3. Негативна та позитивна інтеграція Я. Тінбергена. 4. Ідейно-організаційне розмежування прихильників єдиної Європи: між федералізмом та уніонізмом. 5. Голлізм та його вплив на процеси європейської інтеграції. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Джерела та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Євроатлантична інтеграція», тема 1. 2. Приходько І. В. Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції // Економічний аналіз : зб. наук. праць, 2015. Том 19. № 1. С. 91-100. URL: https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/ecan_2015_191__14-1.pdf 3. Tinbergen J. International Economic Integration, Elsevier 1965. URL: https://archive.org/details/dli.ernet.425507/mode/2up 4. Balassa B. The Theory of Economic Integration London, 1961. 5. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. К., 2006. 	10
2.	<p>Тема 2. Еволюція ЄС у 1993 - 2009 рр. від «Маастрихтського до Лісабонського договору: історико-політичні аспекти» Завдання: підготуватись до обговорення питань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проект Конституції ЄС: ключові новації. 2. Боротьба за розширення повноважень Європейського парламенту ЄС у 1993 – 2007 рр. 3. Лісабонська угода 2007 р. та інституційна реформа ЄС. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу та творчого</p>	12

	<p>завдання (на вибір).</p> <p>Джерела та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Євроатлантична інтеграція», тема 2. 2. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. К., 2006. 3. Архів з історії європейської інтеграції. URL: https://www.cvce.eu/ 	
3.	<p>Тема 3. Інституційна система ЄС після 2009 р.</p> <p>2. ЗАВДАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ПРОАНАЛІЗУЙТЕ СИСТЕМУ КОМІТОЛОГІЇ ЄС. 2. Виконавчі агенства ЄС та їх функції. 3. Європейський комітет регіонів та його роль в інституційній системі ЄС. 4. Європейський економічний та соціальний комітет. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Джерела та література:</p> <p>3.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ДИСТАНЦІЙНИЙ КУРС «ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ», ТЕМА 3. 2. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ : НАВЧ. ПОСІБ. / ЗА РЕД. А. О. БОЯРА, С. В. ФЕДОНЮКА. КИЇВ, 2020. 600 С. 3. AN OFFICIAL WEBSITE OF THE EUROPEAN UNION. URL: HTTPS://EUROPEAN-UNION.EUROPA.EU/INSTITUTIONS-LAW-BUDGET/INSTITUTIONS-AND-BODIES/SEARCH-ALL-EU-INSTITUTIONS-AND-BODIES_EN 4. EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. URL: HTTPS://EUROPEAN-UNION.EUROPA.EU/INSTITUTIONS-LAW-BUDGET/INSTITUTIONS-AND-BODIES/SEARCH-ALL-EU-INSTITUTIONS-AND-BODIES/EUROPEAN-COMMITTEE-REGIONS-COR_EN 5. EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE. URL: HTTPS://WWW.EESC.EUROPA.EU/EN 	12
4.	<p>Тема 4. Окремі політики Європейського Союзу.</p> <p>Завдання: Підготувати командну проєкту доповідь на 40 хвилин на одну з запропонованих тем. На одному семінарі виступають дві команди.</p> <p>Методичні рекомендації для написання доповіді з окремих політик ЄС:</p> <p>Перелік політик:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Спільна сільськогосподарська політика ЄС; 2) European Green Deal; 3) Міграційна політика в ЄС та криза 2015 року; 4) Моделі соціальної політики в ЄС; <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу та творчого завдання (на вибір).</p>	12

	<p>Джерела та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Євроатлантична інтеграція», тема 4. 2. Європейський Союз : навч. посіб. / за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ, 2020. 600 с. 3. An official website of the European Union. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic_en 	
5.	<p>Тема 5. Процес розширення ЄС.</p> <p>Завдання:</p> <p>Вишеградська група та її роль в інтеграційних процесах на теренах ЦСЄ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Норвезька модель інтеграції з ЄС (1995-2023 рр.). 2. Швейцарські «особливі відносини» з ЄС у 1992-2023 рр. 3. Особливості взаємовідносин Туреччини та ЄС у 1993-2023 рр. 4. ЄС та етно-політичні конфлікти на Кавказі у кінці XX – на початку XXI ст. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Джерела та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Євроатлантична інтеграція», тема 5. 2. An official website of the European Union. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic_en 3. Dinan D. Ever Closer Union. An Introduction to European Integration. Lynne Rienner; 2010. 4. Архів з історії європейської інтеграції університету Піттсбурга (США). http://aei.pitt.edu 	10
	<p>Тема 6. Євроатлантична інтеграція України.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Єврорегіональне співробітництво України з державами Європейського Союзу: оцінка ефективності. 2. НАТО в постбіполярну епоху. 3. НАТО та російсько-українська війна. 4. Реалізація Угоди про асоціацію в 2014 – 2022 рр. 5. Взаємовідносини Україна – ЄС у 2022 – 2023 рр. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Джерела та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Євроатлантична інтеграція», тема 6. 2. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу (НАТО): https://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm. 	

	<p>3. An official website of the European Union. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic_en</p> <p>4. Asmus R. Opening NATO's Door: How the Alliance Remade Itself for a New Era. New York: Columbia University Press. 2002.</p> <p>5. Dinan D. Ever Closer Union. An Introduction to European Integration. Lynne Rienner; 2010</p> <p>6. Поглиблення відносин між ЄС та Україною Що, чому і як? / Під редакцією Емерсона М. і Мовчан В. К. 2016.</p>	
Разом		

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання навчальним планом не передбачено.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Євроатлантична інтеграція»

Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
<p>РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.</p>	<p>Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань у командах, асимуляції, аналіз отриманих результатів.</p>	<p>Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання роботи над науковим текстом, залікова робота</p>

<p>PH02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.</p>	<p>Робота в командах, робота з вторинними даними, презентація результатів досліджень.</p>	<p>Оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних, залікова робота</p>
<p>PH03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.</p>	<p>Робота з вторинними даними, презентація результатів досліджень.</p>	<p>Оцінювання виконання творчих завдань, роботи учасників під час симуляцій, аналітичних завдань, залікова робота</p>
<p>PH04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.</p>	<p>Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань у командах, симуляції, аналіз отриманих результатів.</p>	<p>Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання роботи над науковим текстом, залікова робота</p>
<p>PH09. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси;</p>	<p>Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань у командах, симуляції, аналіз отриманих результатів.</p>	<p>Оцінювання виконання творчих завдань, роботи учасників, під час симуляцій, аналітичних завдань, залікова робота</p>
<p>PH10. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.</p>	<p>Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань у командах, симуляції, аналіз отриманих результатів.</p>	<p>Оцінювання виконання творчих завдань, роботи учасників під час симуляцій, аналітичних завдань, залікова робота</p>

PH11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань у командах, симуляції, аналіз отриманих результатів.	Оцінювання виконання творчих завдань, роботи учасників під час симуляцій, аналітичних завдань, залікова робота
PH17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань у командах, симуляції, аналіз отриманих результатів.	Оцінювання виконання творчих завдань, роботи учасників
PH23. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.	Пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань у командах, симуляції, аналіз отриманих результатів.	Оцінювання виконання творчих завдань, роботи учасників
PH25. Демонструвати навички лідерства, самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.	Пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань у командах, симуляції, аналіз отриманих результатів.	Оцінювання виконання творчих завдань, роботи учасників

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні

опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль – 60
балів залік – 40 балів.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки слухачів до виконання конкретної роботи.

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий види контролю.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів при обговоренні питань на семінарських заняттях.

При вивченні кожної теми дисципліни проводиться поточний контроль. На практичному занятті слухач може отримати від 1 до 5 балів. Максимально слухач може отримати 50 балів в ході лекційних та практичних занять.

За написання творчого завдання з питань для самостійної роботи можна отримати макс. 10 б.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень слухача. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку у формі тестування в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією програмою.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, а також балів, отриманих за результатами семестрового контролю. Максимальна сума балів складає 100 балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточне оцінювання роботи слухачів на практичних заняттях та самостійної роботи						Залік	Сума
Розділ 1					Всього		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання заліку здобувач вищої освіти повинен **набрати не менше 10 балів** з навчальної дисципліни під час поточного контролю і самостійної роботи.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та семінарських заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на семінарських заняттях, рівень знань за результатами опитування на семінарських заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

**Розрахункова шкала для нарахування балів за поточним контролем
(засвоєння теми дисципліни):**

Методи.	Кількість балів	Критерії оцінювання
Робота на семінарських заняттях	4-5	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи на семінарському занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обгрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
	3	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем пропущених семінарських занять, виконання завдань до кожного семінарського заняття, активна робота на семінарських заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.

	2	Несистематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених семінарських занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
	1	Епізодичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та семінарських занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на семінарських заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
	0	Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та семінарських занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, відсутність знань. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.
Робота самостійними завданнями	10-7	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (творче завдання, есе, рецензія тощо) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, вміє використовувати теоретичні підходи та аналітичні моделі, фахово обґрунтовує одержані результати; показує знання джерел та літератури.
	6-4	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував знання матеріалу, окремі елементи аналітичних моделей та теоретичних підходів, вміє обґрунтовувати одержані результати; показує істотне знання джерел та літератури.
	3-1	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркоче знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання заліку кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення

отриманої кількості балів.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою

Для відпрацювання слухач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Оцінювання знань та умінь здобувачів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування за окремими темами	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 8-9 тестових питань закритого типу та з декількома варіантами відповідей.	1 пит. – 1 б.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

Поточний контроль знань здобувачів проводиться на *практичному занятті у формі усного опитування та навчальної дискусії, виконання тестових завдань, захисту презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), презентацій та обговорення ситуаційних завдань, кейсів, захисту есе* тощо.

Сума балів за виконання завдань на практичному занятті складає: захист презентацій доповідей, реферативних досліджень – 2 бали; презентація та обговорення творчої роботи (як самостійно виконаної, так і в групі) – 2 бали (у разі відсутності на захисті робота не оцінюється); відповіді на практичних заняттях (доповнення або уточнення після виступу іншого здобувача) – 0,5 бали x 2 = 1 б.

Поточний контроль *самостійної роботи здобувачів проводиться у формі підготовки відповідей за навчальними питаннями теми, підготовки доповідей, презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), підготовки есе, оглядових записок, виконання ситуаційних завдань, аналізу кейсів.*

Сума балів за виконання завдань для самостійної роботи здобувачів складає: підготовка до захисту презентацій доповідей, реферативних досліджень, - 2 бали; підготовка презентації творчої роботи – 2 бали; підготовка відповідей за навчальними питаннями теми – 0,5 бали x 2 = 1 б.

Загальна максимальна сума балів за роботу в семестрі складає 60 балів.

Підсумковий контроль (у формі заліку) - 40 балів, з них: тестові запитання - 40 питань – 1 бал x 40 питань = 40 балів;

Завданням підсумкового контролю є оцінювання знань, умінь та практичних

навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Структура заліку:

1. Тестування за темами дисципліни (за одне тестове питання у випадку правильної відповіді – 1 бал x 40 питань = 40 балів).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік **в тестовій формі** (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожен вірну відповідь) **дистанційно на платформі Classroom** в дистанційному курсі «Євроатлантична інтеграція» , режим доступу: <https://classroom.google.com/c/NjI1MDgzNzQ3MDQ3/m/NjI1MDg0MTEyODk5/details>

Набрана кількість рейтингових балів є основою для оцінки за національною шкалою. Шкала оцінювання наведена нижче.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Солових Є.М. Дистанційний курс «Євроатлантична інтеграція», платформа Classroom режим доступу: <https://classroom.google.com/c/NjI1MDgzNzQ3MDQ3/m/NjI1MDg0MTEyODk5/details>
2. Солових Є.М. Національні інтереси як складова зовнішньої політики: Україна та ЄС // Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу» 11 квітня 2019 р. (5 сторінок) Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна
3. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. К., 2006.
4. Європейський Союз : навч. посіб. / за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ, 2020. 600 с.
5. Європеїзація Центральної та Східної Європи. К. 2010.
6. Копійка, В. В., Шинкаренко, Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування. К., 2012.
7. Основи зовнішньої політики Європейського Союзу: навчальний посібник/Н.А. Віннікова, Є.М. Солових, В.П. Солових, Т.М. Анакіна, Л.О. Чернишова: за заг. Ред. Л.В. Новікової. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2022. 144 с.
8. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : монографія . Х. : Право, 2013. 760 с.

Допоміжна література

1. Зміцнення відносин між НАТО і ЄС. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2019/07/16/zmtsnennyua-vdnosin-my-o-nato-s/index.html> (дата звернення 20.08.23)
2. Вахудова А. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму. Київ, 2009.
3. Джахт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року. К., 2020.
4. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник./ склад. А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. Ч.1.Чернівці, 2010. 212 с. www.ukrcei.org/uploads/files/default/binder1.pdf
5. Мідделаар Л. Перехід до Європи: як континент став союзом. К. 2018.
6. Регіональна політика Європейського Союзу. К.: КНЕУ, 2016. 495 с.
7. Паралельно з НАТО: регіональне співробітництво країн Європи у сфері безпеки та оборони. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/paralelno-z-nato-regionalne-spravobitnictvo-krain-evropi-u-sferi-bezpeki-ta-oboron> (дата звернення 20.08.23).
8. Тодоров, І. Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти. Донецьк, 2006. 268 с.
9. Яхтенфукс М. Європейська інтеграція / М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох та ін. - К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. - 394 с.
10. Almlid G. K. Britain and Norway in Europe Since 1945: Outsiders. Palgrave Macmillan, 2020.
11. Baldwin R. Economics of European Integration / R. Baldwin, Ch. Wyplosz. McGraw-Hill Education, 2019.
12. Blair A. Dealing with Europe: Britain and the Negotiation of the Maastricht Treaty. Routledge, 1999.
13. Bóka É. Engineering European Unity: The Quest for the Right Solution Across Centuries. CEU press. 2022.
14. Burgess M. Federalism and European Union: Building of Europe 1950-2000. Routledge, 2000.
15. Dedman M. The Origins and Development of the European Union 1945-2008: A History of European Integration. Routledge, 2009.
16. Molle W. The Economics of European Integration: Theory, Practice, Policy. Routledge Revivals, 2017.
17. Loth W. Building Europe: A History of European Unification, Berlin, München, Boston, 2015. URL: <https://doi.org/10.1515/9783110424812>
18. Reflections on European Integration: 50 Years of the Treaty of Rome / David Phinnemore, Alex Warleigh-Lack. Palgrave Macmillan UK, 2009.
19. Sweeney S. The Europe Illusion: Britain, France, Germany and the Long History of European Integration Reaktion Books, 2019.
20. The European Union: The History of the Political and Economic Union of Europe's Nations after World War II. Charles River Editors, 2020.
21. Urwin D. W. The Community of Europe: A History of European Integration Since 1945. Routledge, 2014.

22. Weisbrode K. European Integration and the Atlantic Community in the 1980s. Cambridge University Press, 2013.

11. Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення.

1. <http://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет міністрів України. Інформація про уряд України, органи влади, новини.
2. www.mfa.gov.ua – Міністерство закордонних справ України.
3. www.ucipr.kiev.ua – Український незалежний центр політичних досліджень.
4. www.zerkalo-nedeli.com – Сайт міжнародного суспільно-політичного щотижневика «Дзеркало Тижня».
5. <http://www.stc.gov.ua/> – Держкомітет зв'язку та інформатизації України. Новини галузі, програми, проекти, законодавчі документи.
6. <https://www.president.gov.ua/news/za-uchastyu-volodimira-ta-oleni-zelenskih-u-vashingtoni-bulo-70513> Офіційне інтернет-представництво Президента України
7. <http://www.kmu.gov.ua> - Кабінет Міністрів України.
8. www.rada.gov.ua - Верховна Рада України.
9. <http://www.razumkov.org.ua> Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.
10. <http://www.parlament.org.ua> - Лабораторія законодавчих ініціатив.
11. <http://www.ucipr.kiev.ua> Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД).
12. <http://www.politik.org.ua> Український центр політичного менеджменту.
13. <http://www.icps.com.ua/> Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД).
14. <http://eu.prostir.ua> Центр політико-правових реформ.
15. <http://dif.org.ua/ua> - Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва».

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію).

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- **дистанційно** (за затвердженим розкладом занять) на платформі **Classroom** проводяться всі лекційні заняття; (<https://classroom.karazin.ua/course/view.php?id=6662>)
- **аудиторно** (за затвердженим розкладом занять) проводяться до 10% практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти залік у **тестовій формі дистанційно на платформі Classroom** в дистанційному курсі «Євроатлантична інтеграція», режим доступу: <https://classroom.google.com/c/NjI1MDgzNzQ3MDQ3/m/NjI1MDg0MTEyODk5/d>

etailshttps://classroom.google.com/c/NjI1MDgzNzQ3MDQ3/m/NjI1MDg0MTEyO
Dk5/details

10. ПРИКЛАД ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ ДИСЦИПЛІНИ

«ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ»

1. Який твердження щодо моделі Європа «різних швидкостей» («багатошвидкісна Європа» (англ. Multi-speed Europe)) НЕ є вірним?

А) термін, що використовується для позначення ідеї про можливість різних темпів інтеграції для різних країн, зокрема, передбачає, що країни ЄС можуть рухатися вперед інтеграційним шляхом на різну швидкість, в залежності від своєї специфіки розвитку;

Б) уперше термін з'явився у «звіті Тіндемаса» 1975 р., для характеристики ситуації, коли не всі держави-члени можуть або хочуть в однаковому темпі просуватися до інтеграції у певних сферах.

В) специфіка цієї концепції «полягає в тому, що вона передбачає виключення для деяких держав тільки на певний період, і єдині правила починають автоматично діяти в їх відношенні після закінчення зазначеного періоду часу;

Г) уперше термін з'явився у «звіті Черчилля» 1952 р., для характеристики ситуації, коли не всі держави-члени можуть або хочуть в однаковому темпі просуватися до інтеграції у певних сферах.

11. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ:

1. Зв'язок інтеграційних та глобалізаційних процесів.
2. Умови та чинники інтеграційних процесів та етапи їх розвитку.
3. Сучасні моделі європейської інтеграції.
4. Поняття інтеграції, співвідношення понять глобалізація та інтеграція.
5. Негативна та позитивна інтеграція Я. Тінбергена.
6. Рівні інтеграції за Б. Балашшем.
7. Маастрихтський договір як один із найважливіших правових актів в історії XX ст..
8. «Три стовпи» Європейського Союзу.
9. Амстердамський договір як коригований і розширений варіант Маастрихтського договору.
10. Ніщський договір 26 лютого 2001 р.
11. Проект конституційного договору ЄС.
12. Найголовніші здобутки Конституції Європейського Союзу
13. Лісабонська угода як альтернатива Європейській конституції.
14. Основні елементи правової системи ЄС.
15. Вторинне та третинне право ЄС.
16. Комітологія.
17. Межі повноважень ЄС. Виключні повноваження ЄС (ст. 3 ДФЄС). Спільні повноваження ЄС.
18. Наднаціональний метод. Комунарний метод.

19. Координація між державами-членами ЄС. Міжурядовий метод. Диференціація (метод посиленої співпраці).
20. Моделі інтеграції. Європа різних швидкостей.
21. Рада ЄС.
22. Європейська Рада.
23. Європейський парламент.
24. Суд справедливості Європейського Союзу. Генеральний суд у судовій системі ЄС.
25. Розподіл повноважень між Судом ЄС та національними судовими системами.
26. Повноваження Суду Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики.
27. Європейський економічний та соціальний комітет.
28. Європейська служба зовнішніх справ.
29. Повноваження органів управління Європейського Союзу в забезпеченні зовнішньої політики.
30. Європейський банк реконструкції та розвитку.
31. Європейський інвестиційний банк.
32. Європейська палата аудиторів.
33. Європол.
34. Загальний огляд спільних політик та зовнішньої діяльності в ЄС.
35. Сільна зовнішня та безпекова політика ЄС.
36. Еволюція та інституційно- правовий вимір Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС.
37. Передумови, генезис і правове забезпечення Спільної політики безпеки та оборони (СпБО).
38. Взаємовідносини ЄС та НАТО. Еволюція НАТО.
39. Сучасний стан взаємовідносини України-НАТО.
40. Право на отримання членства: Копенгагенські критерії.
41. Підготовка до розширення 2004 р.: Румунія, Хорватія, Болгарія.
42. Правові засади співробітництва Європейського Союзу та України.
43. Інституційний механізм співробітництва України та ЄС.
44. Участь України в Європейській політиці сусідства та програмі ЄС «Східне партнерство».